

REGISTERBLAD

Namn och datum: Mattias Jansson (981021), Cecilia Persson (980210)

OMRÅDE AV RIKSINTRESSE FÖR NATURVÅRD I STOCKHOLMS LÄN

Områdesnummer och namn:

NRO01050 VATTGRUVSMOSSEN

Kommun: Södertälje (0181)

Kartblad: 10H SO

Area: Ca 85 ha land

Naturgeografisk region: 24 Svealands sprickdalsterräng med lerslättdalar och sjöbäcken

Landskapsform: Sprickdalslandskap

Riksvärde

Myrkomplex	Öppen mosse
------------	-------------

Värdeomdöme: Myrkomplex dominerat av skvattramtallmosse och öppen mosse. Den öppna mossen är den största relativt opåverkade i Svealands sprickdalslandskap. Våtmarken rymmer även stora mjukmattehöljor, vilket är sällsynt i regionen. Myrkomplexet hyser en för fattiga myrar representativ flora.

Huvudkriterier: B

Förutsättningar för bevarande: Bevarandet av våtmarkens värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering, vattenreglering, dämning och torvtäkt. Avverkning av sumpskog, skog på fastmarksholmar och i kantzoner bör ej utföras.

Säkerställande: Stora delar av området täcks in av naturreservatet Vattgruvsmossens domänreservat. Domänverket inrättade reservatet 1956. Länsstyrelsen tog över 1996. Senaste skötselplanen fastställdes också 1996. Vattgruvsmossen är föreslagen som ett Natura 2000-område.

Områdets huvuddrag: Största delen av Vattgruvsmossen är en svagt välvd mosse som till ungefär hälften är öppen och till hälften är bevuxen med tall. En del av området utgörs av talldominerad sumpskog. Våtmarken omges av hållmarkstallskog. Även fastmarkspartierna i mossen domineras av hållmarkstallskog. De magra skogarna och den vidsträckta öppna mossen ger området en karg, norrländsk prägel.

På den öppna mossen växer enstaka martallar. Fältskiktet domineras av tuvull, hjortron och rikligt med ris. Här växer också rosling, tranbär och tuvsäv. I den nordöstra delen finns ett större område med mjukmattehöljor. Dessa gungflyn hyser en för länet ovanlig vegetation med vitag, kallgräs, ängsull, vattenklöver, rundsileshår, taggstarr, trådstarr och sumpstarr. Den sviktande vitmossemattan består av bl. a. flaggvitmossa, rubinvitmossa och sotvitmossa. På de tallbevuxna delarna av mossen är skvattram en karaktärsart.

Fält- och bottenskikten i sumpskogen är glesa med ris som odon och ljung, tranbär, väggmossa och enstaka vitmossor. I små partier av sumpskogen dominerar glasbjörk och klibbal. Här består fältskiktet av pors, starrarter, tuvull och blåbär och bottenskiktet är tätare.

Laggen runt mossen består av tallskogskärr med inslag av björk. Pors dominerar i fältskiktet.

Stora Kobäcken är en näringsfattig skogstjärn i sydvästra delen av området. Ytan är 0,6 ha och största djupet är 3 meter. Vid sjön finns stora ytor med mjukmattevegetation dominerade av vitag. Här växer också Sveriges tre sileshårsarter samt sumpstarr.

Tallskogen på hållmarkerna kring våtmarken är mer tunnstammig och likåldrig än andra hållmarkstallskogar i länet. De flesta träd är mellan 50 och 100 år gamla. Anledningen till att även impedimentskogarna brukats hårt är den tidigare gruvdriften som slukade all ved som fanns i gruvornas närhet.

I Vattgruvsmossens omgivning häckar trana. Orrspel förekommer på våren. Tjäder har en fast stam i området. På hållmarkerna häckar dubbeltrast och nattskärna. Mindre hackspett har påträffats.

Mossen är till största delen orörd. En väg som sträcker sig genom södra delen av området har påverkat hydrologin i viss mån.

I södra delen av området finns spår efter brytning av järnmalm. Här finns flera vattenfyllda gruvschakt. Det djupaste sträcker sig 107 meter snett neråt under markytan. Gruvdriften var som intensivast under mitten av 1800-talet, men malm bröts så sent som under andra världskriget.

Anmärkingar: Vattgruvsmossen ingår i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (objekt nummer 81.19). Området ingår i den riksomfattande våtmarksinventeringen (objekt nummer 10H3I04).

Referenser

Elfström E, 1976: Geologiskt intressanta objekt i Stockholms län. Länsstyrelsen i Stockholms län.

Rapport nr 1976:12.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1983: Naturvårdsprogram för Stockholms län, del 1. Skyddsvärda områden för naturvård och friluftsliv. Naturvårdsenheten.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996: Naturkatalog för Stockholms län (remissupplaga).

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1996: Skötselplan för naturreservatet Vattgruvsmossens domänreservat i Södertälje kommun. Diarienummer 231-1996-9995.

Länsstyrelsen i Stockholms län, 1997: Våtmarksinventering i Stockholms län. Rapport nr 1997:1.